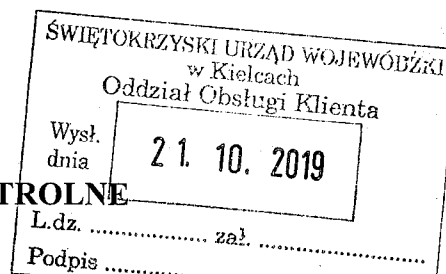

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 16.10.2019 r.

PSZ.II.431.35.2019

Pan Andrzej Smulczyński
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Bohaterów Warszawy 120
28-100 Busko-Zdrój

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli w trybie zwykłym, która przeprowadzona była w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Busku-Zdroju, w zakresie zadań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, w dniach 23-25 września 2019 r.

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2019 r. poz. 1111) oraz art. 19 pkt 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r., poz. 1507).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

- 1. Pani Anna Konieczna** – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 02), upoważnienie nr 701/2019 z dnia 16.09.2019 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów. Uczestniczyła w kontroli w dniu 25.09.2019 r.
- 2. Pani Katarzyna Arendarska** - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 699/2019 z dnia 16.09.2019 r.

3. Pani Anna Krupa – Pawłowska – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 06), upoważnienie nr 700/2019 z dnia 16.09.2019 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.
2. Kwalifikacje kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.
4. Organizowanie wsparcia i finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
5. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
6. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.
7. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
8. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.
9. Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
10. Prowadzenie rejestrów danych, o których mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.
12. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej - informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.
13. Finansowanie dodatku, o którym mowa w art. 115 ust 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
14. Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc w integracji ze środowiskiem tych osób.
15. Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).
16. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku - Zdroju jest jednostką organizacyjną powiatu buskiego funkcjonującą w oparciu o Statut i Regulamin Organizacyjny. Uchwałą Nr XVIII/165/2012 Rady Powiatu w Busku - Zdroju z dnia 27.04.2012 r. wprowadzono Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Busku - Zdroju. Zgodnie ze Statutem, PCPR realizuje określone ustawami zadania własne i zlecone z zakresu: pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Strukturę organizacyjną

i zasady funkcjonowania Centrum określa Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Busku - Zdroju nadany Uchwałą Nr 582/2017 Zarządu Powiatu w Busku – Zdroju z dnia 11.01.2017 r. W regulaminie trzykrotnie wprowadzono zmiany, które podyktowane były aktualizacją aktów prawnych oraz zmianą lokalizacji siedziby Centrum.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku - Zdroju na podstawie Zarządzenia Nr 68/2011 Starosty Buskiego z dnia 8.11.2011 r. pełni funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z zapisami regulaminu zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej realizuje *Zespół Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Wyплаты Świadczeń oraz Pomocy Instytucjonalnej*.

Opracowanie i realizacja 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powiat Buski posiada Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Buskim na lata 2018 – 2020. Program został przyjęty Uchwałą Nr XXXV/365/2018 Rady Powiatu w Busku –Zdroju z dnia 2 marca 2018 r.

Program składa się z wstępu i 13 części:

1. Powiatowe Centrum Rodzinie w Busku – Zdroju jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.
2. Podstawy prawne Programu.
3. Charakterystyka i analiza rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie buskim.
4. Usamodzielnianie wychowanków.
5. Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie buskim.
6. Analiza SWOT.
7. Cele Programu.
8. Coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2018 – 2020.
9. Źródła finansowania Programu.
10. Zakładane rezultaty realizacji Programu.
11. Monitoring Programu.
12. Zakończenie.

W Programie podano dane statystyczne za lata 2015-2017 dotyczące m.in. rodzin zastępczych, z których wynika, że w latach tych wzrosła liczba rodzin spokrewnionych i niezawodowych. Natomiast liczna rodzin zastępczych zawodowych utrzymuje się na tym samym poziomie. W okresie, o którym mowa powyżej na terenie powiatu buskiego

funkcjonowały dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze w Winiarach i Pacanowie. Z przedstawionych danych wynika, że liczba dzieci pochodzących z powiatu buskiego umieszczonych w placówkach, zmniejsza się. W placówce w Pacanowie, w latach 2015 – 2018 liczba ta wynosiła średnio mniej niż 50% dzieci z powiatu buskiego w stosunku do dzieci pochodzących z innych powiatów. Natomiast w placówce w Winiarach liczba ta od roku 2016 do końca 2017 wyniosła średnio 50% dzieci z powiatu buskiego w stosunku do dzieci pochodzących z innych powiatów.

W analizie SWOT, powiat wymienił mocne i słabe strony. Wśród słabych stron wymienione zostały m.in.: „długotrwały proces przygotowania rodziny do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; wysokie koszty utrzymania placówek opiekuńczo-wychowawczych”; brak na terenie powiatu rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia opiekuńczego oraz rodzinnych domów dziecka; zbyt mało mieszkań socjalnych dla usamodzielniających się wychowanków oraz oddalenie placówek opiekuńczo-wychowawczych od aglomeracji miejskich. Wśród zagrożeń, powiat wymienił: „brak kandydatów na przyjęcie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania lub nastolatków; długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej; ryzyko wypalenia zawodowego rodzin zastępczych; problemy wychowawcze w pieczy zastępczej; ubóstwo i dysfunkcjonalność rodzin naturalnych; brak chęci współpracy rodziców biologicznych w kierunku powrotu dzieci do rodzin naturalnych; dominacja motywów ekonomicznych w podejmowaniu decyzji o przyjęciu funkcji rodziny zastępczej; trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie”.

Jako cel główny Programu podano: zapobieganie przyczynom kierowania dzieci do zastępczych form opieki i profesjonalna pomoc rodzinie naturalnej już w fazie początkowej, aby nie dopuścić do pogłębienia kryzysu w rodzinie, który spowoduje niewydolność wychowawczą wobec dzieci i konieczność umieszczenia ich w pieczy zastępczej. Ponadto wyznaczono jeszcze pięć celów szczegółowych:

1. Wieloaspektowa praca z rodzinami przejawiającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze i zagrożonymi odebraniem dziecka oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcjonalności.
2. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej.
3. Wsparcie i wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

4. Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Utrzymanie poziomu świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W obszarze każdego z ww. celów określono działania szczegółowe zmierzające do osiągnięcia celu oraz termin realizacji, realizatorów i partnerów.

W Programie określono coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, który wynosi w każdym roku (2018, 2019 i 2020) od 1 do 2 rodzin.

Monitoring Programu odbywać się będzie na podstawie analizy informacji z realizacji celów i działań określonych w Programie, sporządzanych w formie rocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Założono, że Program podlegać będzie ewaluacji.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt. 15 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, przedstawiło staroście oraz radzie powiatu sprawozdanie z efektów swojej pracy w roku 2018, pn.: „Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Busku- Zdroju za rok 2018”. Dokument zawiera informacje dotyczące realizacji zadań wymienionych w art. 180 – 182 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym szczególnie z realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Kwalifikacje kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku - Zdroju pełniące funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnia na umowy o pracę w wymiarze pełnego etatu dwie osoby na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W trakcie kontroli przeanalizowano akta osobowe i ustalono, że wszyscy koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej posiadają kwalifikacje wymagane na stanowisku pracy, zgodne z art. 78 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kontrola wykazała, że praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego oraz koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co jest zgodne z art. 79 w/w ustawy. Z analizy zakresów czynności wynika, że koordynatorzy realizują wszystkie zadania określone w art. 77 ust. 3 w/w ustawy.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 77 ust. 5 w/w ustawy w kontrolowanym okresie podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w licznych szkoleniach (**zał. nr 1**).

W kontrolowanym okresie koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w ramach poradnictwa zawodowego uczestniczyli w konferencji Koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w Zakopanem w dniach 30.09. – 05.10.2018 r., której celem było m.in. podniesienie kompetencji zawodowych oraz wymiana doświadczeń między osobami pełniącymi funkcję koordynatora.

Ponadto w organizatorze rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych jest dwóch psychologów.

Zadanie dotyczące kwalifikacji kadry organizatora pieczy zastępczej realizowane jest prawidłowo.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.

Na terenie powiatu buskiego zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku nr 1 cz. III funkcjonują 33 rodziny zastępcze, w tym: 15 rodzin spokrewnionych, 15 rodzin niezawodowych oraz 3 rodziny zawodowe. Łącznie w rodzinnej pieczy zastępczej przebywa 48 dzieci.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 13 rodzin pełniących funkcję rodzin zastępczych, w tym: 3 zawodowych, 5 niezawodowych i 5 spokrewnionych oraz dokumentację dzieci umieszczonych w tych rodzinach.

Wszystkie rodziny zastępcze zawodowe funkcjonują w oparciu o zawarte umowy. Umowy o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej zawierały elementy, o których mowa w art. 54 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W umowach wskazano liczbę dzieci powierzonych rodzinom zastępczym na dzień zawarcia umowy (odpowiednio 5, 4 i 3 dzieci). Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych na terenie powiatu buskiego jest zgodna z przepisami ustawy. W myśl art. 53 ust. 1 i 2 w rodzinach zastępczych zawodowych w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy

zastępczej; dopuszczalne jest jednak umieszczenie większej liczby dzieci w razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą rodziny oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W opinii osób kontrolujących, w umowach poza wskazaniem faktycznej liczby dzieci powierzonych rodzinie zastępczej i okoliczności przyjmowania większej liczby dzieci, powinien znaleźć się także zapis art. 53 ust. 1 ustawy.

Zgodnie z zawartymi umowami, rodziny zastępcze zawodowe przedstawiają miesięczne sprawozdania ze sposobu wywiązywania się z pełnionej funkcji wobec powierzonych im dzieci podając informacje nt.: sytuacji zdrowotnej, przebiegu nauki, relacji z członkami rodziny, kontaktów z rodziną biologiczną, trudności wychowawczych oraz działań mających na celu przezwycięzenie tych trudności, a także inne uwagi o dziecku np. osiągnięcia, zainteresowania.

W okresie objętym kontrolą żadna rodzina zastępcza nie została rozwiązana na wniosek starosty, ani nie pełniła jednocześnie funkcji rodziny zawodowej i spokrewnionej.

W aktach rodzin zastępczych znajdowały się dokumenty potwierdzające wymagania formalne dotyczące osób sprawujących funkcję rodziny zastępczej. Wszystkie dzieci zostały umieszczone w rodzinach zastępczych na podstawie orzeczenia sądu zgodnie z art. 35 ustawy. Umieszczenie dzieci w rodzinach zastępczych następowało po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych w myśl art. 36 ustawy (**zał. nr 2**), a w przypadku osób pełnoletnich pozostających w pieczy zgodnie z art. 37 ust. 2 (**zał. nr 3**).

Osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej oraz niezawodowej są zobowiązane zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy do przedstawiania co dwa lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wystawionej przez psychologa. W aktach rodzin, których dokumentację sprawdzono znajdowały się stosowne zaświadczenia lekarskie oraz informacje o badaniu psychologicznym, które zawierają opis funkcjonowania rodziców zastępczych oraz dzieci, wyniki badań psychologicznych oraz wnioski (**zał. nr 4**). Zdaniem osób kontrolujących zasadnym jest, aby w informacji/opinii znajdowała się adnotacja o posiadaniu przez osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej predyspozycji i motywacji do pełnienia powierzonej im funkcji.

W trakcie kontroli przeanalizowano także dokumentację dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Dokumentacja zawierała informacje dotyczące sytuacji prawnej, szkolnej, medycznej i funkcjonowania dzieci w pieczy zastępczej, m.in.: postanawiania sądu,

skrócone odpisy aktów urodzenia, pisma do jednostek działających na rzecz rodziny (właściwy PCPR, Sąd, Ośrodek Pomocy Społecznej, Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny, szkoły, przedszkola), opinie szkolne, orzeczenia o niepełnosprawności, opinie psychologiczno-pedagogiczne, notatki służbowe, wnioski o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka, karty dziecka i inne.

W myśl art. 77 ust. 1 ustawy rodziny zastępcze obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z informacją zawartą w załączniku nr 1 cz. III na dzień kontroli dwóch koordynatorów miało pod opieką łącznie 33 rodziny zastępcze, czyli wszystkie rodziny funkcjonujące na terenie powiatu buskiego. Liczba rodzin objętych opieką jednego koordynatora nieznacznie przekracza limit liczby rodzin, o którym mowa w art. 77 ust. 4 ustawy (tj. jeden koordynator ma pod opieką 16 rodzin, natomiast drugi 17 rodzin). Zgodnie z w/w przepisami koordynator nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin.

Rodziny, których teczki sprawdzono, zostały objęte opieką koordynatora po złożeniu w PCPR w Busku Zdroju wymaganego wniosku (**zał. nr 5**). W odpowiedzi na złożony wniosek rodziny otrzymują pisemną informację o przydzielonym koordynatorze oraz jego obowiązkach (**zał. nr 6**).

Kontakty telefoniczne z rodzinami, spotkania w siedzibie PCPR-u oraz wizyty koordynatorów w środowisku odbywają się w zależności od potrzeb rodziny i dotyczą m.in.: spraw bieżących rodziny, sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dzieci przebywających w pieczy, spotkań dzieci z rodzicami biologicznymi, współpracy z asystentem rodziny, sytuacji szkolnej i zdrowotnej, trudności wychowawczych, pomocy w wypełnianiu wniosków i uzupełnianiu dokumentacji, udziału w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, spraw sądowych, pomocy usamodzielnianym wychowankom i inne. Koordynatorzy dokumentują swoją pracę w formie notatek służbowych, które znajdują się w dokumentacji rodzin zastępczych.

Jednym z zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy jest przygotowanie we współpracy z rodziną zastępczą planu pomocy dziecku. Każde dziecko, którego dokumentację sprawdzono, miało opracowany „Plan pomocy dziecku umieszczonemu w rodzinnej pieczy zastępczej”. Plany składają się z dwóch części. Pierwsza część planu zawiera analizę sytuacji dziecka i rodziny w różnych obszarach m.in. edukacyjnym, zdrowotnym, prawnym, ekonomicznym (**zał. nr 7**). W drugiej części planu określono cele główne i szczegółowe, obszary i zadania do zrealizowania, a do każdego zadania wskazano realizatora/osobę odpowiedzialną oraz termin realizacji (**zał. nr 8**). Plany

zawierają datę sporządzenia, podpis koordynatora, rodziny zastępczej oraz asystenta rodziny w przypadku gdy współpracuje z rodziną biologiczną. Cele pracy oraz zadania są trafnie określone i odnoszą się do sytuacji danego dziecka. Ocena realizacji planu pomocy dziecku jest dokonywana co pół roku przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (**zał. nr 9**).

Wszystkie rodziny zastępcze otrzymują należne świadczenia wynikające z ustawy w związku z umieszczeniem dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. W myśl art. 83 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, starosta może przyznać osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą dodatkową pomoc finansową. Zgodnie z przygotowanymi informacjami (**zał. nr 10**) w kontrolowanym okresie PCPR w Busku - Zdroju przyznawało dodatkową pomoc finansową sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, zarówno na terenie powiatu buskiego, jak i na terenie innego powiatu. W przypadku jednej rodziny zastępczej zawodowej zgodnie z art. 57 ustawy na wniosek prowadzącej rodzinę zastępczą zatrudniono osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

a) Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.

Powiat buski ponosi koszty za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej zarówno na terenie swojego powiatu, jak i na terenie innych powiatów, co jest zgodne z art. 180 pkt 13 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą, powiat ponosił koszty pobytu: 41 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (w tym: 35 dzieci przebywających na terenie powiatu buskiego i 6 na terenie innych powiatów) oraz 24 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej (w tym: 23 przebywających na terenie powiatu buskiego i 1 dziecka na terenie innego powiatu).

Miesięczny koszt świadczeń na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, ponoszonych przez powiat buski, został przedstawiony w załączniku nr 1 cz. III.

Zgodnie z art. 191 ust. 5 ustawy, umieszczenie dziecka pochodzącego z terenu powiatu buskiego w pieczy zastępczej na terenie innego powiatu następuje na podstawie zawartego porozumienia w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków związanych z utrzymaniem dziecka.

W kontrolowanym okresie powiat buski zawarł porozumienia m.in. z powiatem kazimierskim, sochaczewskim, trzebnickim, kolbuszowskim, wielickim, staszowskim. W przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego na terenie powiatu włoszczowskiego nie zawarto porozumienia co jest zgodne z art. 191 ust. 8 ustawy, a rozliczenie kosztów pobytu następuje na podstawie wystawionej noty księgowej.

b) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji oraz z informacji zawartych w załączniku nr 1 cz. III w kontrolowanym okresie PCPR w Busku - Zdroju terminowo dokonywał okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej podczas stałych zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Ocena sytuacji dzieci uwzględnia wszystkie informacje, o których mowa w art. 129 ustawy. W ocenie uczestniczą: osoby sprawujące funkcję rodzin zastępczych, pracownicy PCPR-u w Busku Zdroju tj.: kierownik Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Wyplaty Świadczeń oraz Pomocy Instytucjonalnej, Starszy specjalista pracy socjalnej, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej i psycholog; przedstawiciele Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego; przedstawiciele Wydziału Spraw Obywatelskich, Zdrowia i Obrony Cywilnej Starostwa Powiatowego w Busku - Zdroju; rodzice biologiczni z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej; kierownicy, pracownicy socjalni oraz asystenci z właściwych ośrodków pomocy społecznej, kuratorzy sądowi z Sądu Rejonowego w Busku Zdroju, przedstawiciele właściwych PCPR-ów ze względu na pochodzenia dziecka; pedagog z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Busku Zdroju.

Osoby uczestniczące w ocenach informowane są pisemnie o terminie i godzinie posiedzenia zespołu, które odbywają się w siedzibie Centrum (**zał. nr 11**). Ponadto PCPR w Busku Zdroju pisemnie zwraca się do szkół i przedszkoli, do których uczęszczają dzieci umieszczone w pieczy zastępczej o udzielenie informacji na temat wyników i przebiegu nauki oraz współpracy rodziny zastępczej z placówką (**zał. nr 12**) wg załączonego wzoru (**zał. nr 13**).

Po zespole koordynator opisuje całokształt sytuacji danego dziecka przebywającego w pieczy zastępczej (**zał. nr 14**). Sporządzone oceny i protokoły z posiedzenia zespołu, wraz z listami obecności uczestników zespołu oraz oświadczeniami o pozostawaniu w rodzinie zastępczej (**zał. nr 15**) przekazywane są do właściwego sądu (**zał. nr 16**).

c) Dokonywanie oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy w myśl art. 132-134 ustawy. Pierwsza ocena powinna zostać przeprowadzona nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej. Kolejna ocena dokonywana jest po upływie roku od dokonania pierwszej oceny. Następne oceny powinny być sporządzone nie rzadziej niż co 3 lata.

Rodziny zastępcze są pisemnie zapraszane na spotkania mające na celu ocenę ich predyspozycji oraz jakości wykonywanej pracy. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli oraz analizy dokumentacji wynika, że oceny rodzin zastępczych sporządzane są raz w roku. W opinii osób kontrolujących, w przypadku rodzin zastępczych funkcjonujących dłużej niż 2 lata nie ma konieczności dokonywania oceny co roku.

W 2018 r. sporządzono łącznie 30 ocen rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu buskiego (w tym: 3 oceny rodziny zawodowej, 13 ocen rodzin niezawodowych, 14 ocen rodzin spokrewnionych). Wszystkie oceny rodzin zastępczych były pozytywne. W bieżącym roku ocena rodzin zastępczych zaplanowana jest na miesiąc listopad.

Ocena składa się z trzech części: pierwsza zawiera dane i opis struktury rodziny zastępczej, druga opis sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej rodziny, trzecia ocenę rodziny pod kątem współpracy z PCPR-em, zaangażowania w pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy oraz zabezpieczenia ich potrzeb socjalno – bytowych przez rodzinę zastępczą (**zał.nr 17**).

Ocena nie zawiera pouczenia o możliwości złożenia do niej zastrzeżeń przez osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej w ciągu 14 dni od jej otrzymania zgodnie z art. 134 ust. 2 a ustawy.

Rodziny zastępcze wyrażają akceptację oceny lub jej brak poprzez złożenie podpisu na liście z podziałem na rodziny, w których przebywają małoletnie dzieci (**zał. nr 18**) oraz

pełnoletni wychowankowie (zał. nr 19). Oceny rodzin zastępczych przesyłane są do sądu (zał. nr 20).

Zgodnie z art. 134 ust 4 ustawy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje także oceny rodzin zastępczych zawodowych w celu ustalenia zasadności przedłużenia okresu obowiązywania umowy, co potwierdza dokumentacja rodzin.

d) Sporządzanie opinii, o których mowa w art. 139 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

PCPR w Busku Zdroju sporządza opinie, o których mowa w w/w przepisach oraz przekazuje je do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego. W 2018 r. sporządzono 2 opinie, w tym jedną o braku zasadności przysposobienia dziecka, natomiast w przypadku drugiego dziecka sporządzono opinie, o których mowa w art. 139a ust.1 pkt 1-4.

W 2019 r. sporządzono 20 opinii dotyczących zasadności przysposobienia dziecka.

W dokumentacji dzieci znajdowały się stosowne dokumenty potwierdzające sporządzanie w/w opinii.

e) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

W kontrolowanym okresie do ośrodka adopcyjnego przekazano informację o 25 dzieciach przebywających w pieczy zastępczej z uregulowaną sytuacją prawną. Szczegółowe informacje zawiera tabela zamieszczona w załączniku nr 1 cz. III.

Zgodnie z art. 4 pkt 8 oraz art. 4 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dziecko ma prawo do wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą i wypowiedzenia się na ich temat, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają. Zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas kontroli, koordynatorzy rozmawiają z podopiecznymi nt. adopcji, a w przypadku małych dzieci biorą pod uwagę opinie rodziców zastępczych. Ponadto PCPR przekazuje do ŚOA protokoły z posiedzeń zespołów ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej (zał. nr 21).

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że zadnie realizowane jest prawidłowo z uchybieniami. Powiat buski zapewnia dzieciom pieczę zastępczą, a tym samym ponosi świadczenia pieniężne na dzieci umieszczone w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, zarówno na terenie powiatu, jak i poza nim. Dokumentacja rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej prowadzona jest

rzetelnie i prawidłowo. Okresowa ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej dokonywana jest terminowo zgodnie z ustawą, natomiast ocena rodzin zastępczych sporządzana jest częściej niż wymaga tego przepis ustawy. Centrum sporządza opinie, o których mowa w art. 139 a ustawy oraz przekazuje do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną.

Uchybienia dotyczą: braku w umowach zawieranych z rodzinami zastępczymi zawodowymi zapisu art. 53 ust. 1 ustawy, braku adnotacji w badaniach psychologicznych o posiadaniu przez osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej predyspozycji i motywacji do pełnienia powierzonych im funkcji, nieznacznego przekroczenia limitu rodzin objętych opieką koordynatorów, braku w ocenach rodzin zastępczych pouczenia o możliwości złożenia do niej zastrzeżeń przez osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej w ciągu 14 dni od jej otrzymania zgodnie z art. 134 ust. 2 a ustawy.

Organizowanie wsparcia i finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia. Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc w integracji ze środowiskiem tych osób.

W kontrolowanym okresie tj. od stycznia 2018 r. do 23 września 2019 r. w trakcie procesu usamodzielnienia było 22 wychowanków z pieczy zastępczej, w tym: 14 z instytucjonalnej pieczy zastępczej, 6 z rodzinnej pieczy zastępczej i 2 z młodzieżowych ośrodków wychowawczych.

Łącznie w okresie tym wydano 34 decyzje przyznające pomoc dla usamodzielnianych wychowanków, w tym: 11 decyzji przyznających pomoc na kontynuowanie nauki, 13 przyznających pomoc na usamodzielnienie i 10 przyznających pomoc na zagospodarowanie. Pomoc na kontynuowanie nauki przyznawana jest na czas trwania roku szkolnego, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację 6 wychowanków, którzy realizowali proces usamodzielnienia bądź już go zakończyli. W aktach znajdowały się następujące dokumenty: wskazanie opiekuna usamodzielnienia wraz z jego zgodą na pełnienie tej funkcji (zał. nr 22); indywidualne programy usamodzielnienia (zał. nr 23); weryfikacje programów (zał. nr 24) sporządzane na okoliczność zmiany opiekuna usamodzielnienia, zmiany daty usamodzielnienia, zmian związanych z edukacją (np. zmiana szkoły), zmiany miejsca zamieszkania; protokoły z przesłuchania strony na okoliczność przyznania pomocy (zał. nr 25); wnioski wychowanków o przyznanie konkretnej formy pomocy (zał. nr 26). Ponadto wśród dokumentacji znajdowały się: zaświadczenia potwierdzające kontynuację nauki, decyzje przyznające konkretny rodzaj pomocy (zał. nr 27), pisma do wychowanków informujące o spotkaniu w ramach projektu "Nowy zawód nowy start" współfinansowanego z EFS (zał. nr 28), a także kopie faktur za dokonane zakupy w ramach udzielonej pomocy finansowej na zagospodarowanie.

W okresie objętym kontrolą 6 wychowanków zakończyło realizację indywidualnych programów usamodzielnienia i tym samym cały proces usamodzielnienia. W związku z powyższym dla każdego z nich sporządzony został dokument podsumowujący pod nazwą: „Zakończenie programu usamodzielnienia” (zał. nr 29).

Analiza dokumentacji wykazała, że wszelkie terminy określone w przepisach dotyczących procesu usamodzielnienia są przestrzegane, a prowadzona dokumentacja jest rzetelna i kompletna.

W ramach organizowania wsparcia osobom usamodzielnianym, PCPR zapewnia dostęp do poradnictwa specjalistycznego w zakresie porad psychologicznych i pracy socjalnej. Usamodzielnieni wychowankowie objęci są pomocą socjalną, która w szczególności polega na ustaleniu ich sytuacji życiowej, dochodowej i rodzinnej. Korzystają z poradnictwa i doradztwa w sprawach osobistych, wsparcia w życiowym usamodzielnianiu się, a także pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych, w wyborze dalszego toku kształcenia, pomocy w uzyskaniu mieszkania i znalezieniu zatrudnienia.

Zadanie realizowane prawidłowo. Proces usamodzielnienia prowadzony jest zgodnie z zapisami ustawy. Wychowankowie objęci procesem usamodzielnienia i usamodzielnieni otrzymują pomoc, o której mowa w ustawie.

Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku - Zdroju promuje ideę rodzicielstwa zastępczego poprzez: udział w kampaniach Wojewody Świętokrzyskiego zachęcając rodziny zastępcze do udziału w organizowanych wydarzeniach, organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz zapewnienie im badań psychologicznych, a także poprzez udzielanie szczegółowych informacji nt. rodzicielstwa zastępczego i wymogów wynikających z aktualnie obowiązujących przepisów.

Informacje nt. pieczy zastępczej, wymaganych dokumentów, świadczeń przysługujących rodzicom zastępczym i możliwych form pomocy zamieszczone są także na stronie internetowej PCPR-u.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Na terenie powiatu buskiego funkcjonują 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego. Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku nr 1 cz. VI w POW w Winiarach na koniec września 2019 r. przebywało 24 wychowanków (z czego 10 wychowanków pochodzi z terenu powiatu buskiego i 14 dzieci z terenu innych powiatów). Miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka wynoszą 5 133,85 zł. Natomiast w POW w Pacanowie na koniec września 2019 r. przebywało 29 wychowanków (13 dzieci z terenu powiatu buskiego i 16 dzieci z terenu innych powiatów). Miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka wynoszą 4 215,70 zł.

Na terenie powiatu nie funkcjonuje żadna placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym

Zadanie realizowane prawidłowo w zakresie prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Organizowanie i finansowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

a) Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku – Zdroju organizuje różnego rodzaju szkolenia i warsztaty, w tym wyjazdowe dla rodzin zastępczych, które mają na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. W kontrolowanym okresie PCPR w Busku - Zdroju w ramach realizacji dwóch projektów pn. „Nowy Start – Nowe Życie” oraz „Dla Dobra Rodziny” zorganizował 2 szkolenia i 4 spotkania warsztatowe dla rodzin zastępczych z terenu powiatu buskiego. Szkolenia dotyczyły m.in. kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności rozwiązywania problemów opiekuńczo – wychowawczych. Ponadto rodziny zastępcze uczestniczyły w 3 wyjazdowych warsztatach z zakresu mediacji, treningu komunikacji partnerskiej oraz warsztaty do samodzielnego funkcjonowania w gospodarstwie domowym dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych. Szczegółowe informacje dotyczące tematyki oraz liczby osób biorących udział w projektach zawarte są w zał. nr 1 cz. VIII niniejszego wystąpienia. Z każdego szkolenia prowadzona była dokumentacja w postaci notatek służbowych (zał. nr 30), list obecności uczestników (zał. nr 31) oraz programów szkoleń (zał. nr 32).

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że PCPR podejmuje działania mające na celu podnoszenie kwalifikacji funkcjonujących rodzin zastępczych. Zadanie realizowane prawidłowo.

b) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy: organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku – Zdroju posiada opracowaną *Procedurę kwalifikacyjną kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej spokrewnionej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka*. Procedura wprowadzona została Zarządzeniem Nr 1/2014 dyrektora PCPR w Busku – Zdroju z dnia 07.01.2014 r.

Centrum zatrudnia dwóch licencjonowanych trenerów programu PRIDE, który zatwierdzony został decyzją MRPiPS nr 8/2018/RZ z dnia 30 lipca 2018 r. na okres 5 lat. Program szkolenia obejmuje 12 sesji metodycznych, wizyty domowe oraz 10-godzinną praktykę w rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku-Zdroju w kontrolowanym okresie przeprowadziło rekrutację kandydatów do szkolenia grupowego programem PRIDE, którego celem jest zdobycie konkretnych kompetencji potrzebnych, aby skutecznie wypełniać zadania związane z opieką zastępczą.

Przed kwalifikacją na szkolenie kandydaci muszą spełnić wymagania, o których mowa w art. 42 w/w ustawy. Weryfikacja prowadzona jest w oparciu o dokumentację potwierdzającą spełnianie przez kandydatów określonych wymagań, są to m.in.:

- wniosek rodziny jako kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (**zał. nr 33**);
- oświadczenia o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych; o tym, że nie było wobec nich prowadzone i aktualnie nie toczy się postępowanie sądowe w celu ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej oraz, że nigdy nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej, władza nie była im ograniczona ani zawieszona; nie został na nich nałożony obowiązek alimentacyjny przez sąd; nie zostali skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- zapytanie o udzielenie informacji o osobie z Krajowego Rejestru Karnego – potwierdzające niekaralność;
- zaświadczenie lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (**zał. nr 34**);
- akty małżeństwa i urodzenia;
- umowy o pracę lub zaświadczenia o zarobkach.

Kolejnym etapem postępowania kwalifikacyjnego są badania pedagogiczne i psychologiczne oraz analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Badania psychologiczne przeprowadzane są przez psychologa zatrudnionego w Centrum i odbywają się w formie indywidualnych rozmów oraz testów psychologicznych z kandydatami, które pozwalają określić predyspozycje psychiczne i osobowościowe kandydatów oraz ich kompetencje wychowawcze. Po badaniu psycholog sporządza *opinię psychologiczną o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka* (**zał. nr 35**). Zgodnie z *Rejestrem wydanych opinii psychologicznych dla kandydatów na rodziny zastępcze* w 2019 r. wydano takich opinii 5, natomiast w 2018 r. – 3.

Badania pedagogiczne prowadzone są przez pracownika Centrum, który posiada wykształcenie pedagogiczne. Badanie polega na przeprowadzeniu wywiadu, który w szczególności dotyczy: motywacji kandydatów przy podejmowaniu decyzji o utworzeniu

rodziny zastępczej, doświadczeń w opiece nad dziećmi, rozpoznania predyspozycji wychowawczych i opiekuńczych kandydatów oraz ich oczekiwań związanych z dziećmi. Po przeprowadzeniu rozmowy sporządzana jest opinia pedagogiczna o kandydatach.

Kolejnym etapem jest dokonanie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów. W związku z tym pracownik Centrum odwiedza kandydatów w ich miejscu zamieszkania w celu ich bliższego poznania oraz ustalenia warunków bytowych i mieszkaniowych. Z rozmowy sporządzany jest dokument, który zawiera *analizę warunków bytowych i mieszkaniowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (zał. nr 36)*.

Następnie odbywa się posiedzenie *Zespołu ds. kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze*, w trakcie którego przeanalizowana zostaje w/w dokumentacja i wydana decyzja o zakwalifikowaniu na szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze (zał. nr 37).

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że w trakcie szkolenia jest 9 kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe. Dotychczas odbyło się 5 spotkań w ramach szkolenia. Obecność na spotkaniach potwierdzana jest przez kandydatów własnoręcznym podpisem na listach obecności.

Należy zaznaczyć, że większość kandydatów uczestniczących w szkoleniu są to osoby już ustanowione przez sąd rodzinami zastępczymi. Po przeprowadzonym szkoleniu kandydatom wystawiane są zaświadczenia o ukończeniu szkolenia.

Zgodnie z art. 44 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej *szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej można prowadzić według indywidualnego planu szkolenia, w zależności od potrzeb rodziny i dziecka*.

Na dzień kontroli prowadzone było szkolenie dla 8 osób będącymi rodzinami zastępczymi spokrewnionymi. Szkolenie to prowadzone jest wspólnie z kandydatami na rodziny zastępcze niezawodowe.

Zadanie realizowane prawidłowo. Proces kwalifikacji kandydatów prowadzony jest zgodnie z obowiązującymi przepisami, a ich szkolenie odbywa się zgodnie z zatwierdzonym przez MRPiPS programem. Dokumentacja w powyższym zakresie jest kompletna i przejrzysta.

Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.

PCPR w Busku - Zdroju organizuje wsparcie dla rodzinnej pieczy zastępczej poprzez realizację projektów współfinansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020. W 2018 r. zrealizowano projekt pod

nazwą „Nowy Start – Nowe Życie”, natomiast w 2019 r. realizowany jest projekt pod nazwą „Dla Dobra Rodziny”.

W okresie objętym kontrolą realizowane były następujące działania uwzględnione w projektach, których celem jest wsparcie osób sprawujących pieczę zastępczą i dzieci przebywających w pieczy zastępczej:

1. Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych – spotkania grupy odbywają się raz w miesiącu i są prowadzone przez psychologa zatrudnionego w Centrum. Zaproszenia do udziału w grupach odbywają się drogą telefoniczną. Z każdego spotkania sporządzana jest lista obecności uczestników oraz notatka służbowa dotycząca przebiegu spotkania (**zał. nr 38**). W 2018 r. odbyło się 12 spotkań grupy, natomiast w 2019 r. do dnia kontroli 8 spotkań. Każda grupa wsparcia ma temat przewodni i odnosi się do problematyki związanej ze sprawowaniem pieczy zastępczej (np.: specyficzne potrzeby dziecka w pieczy zastępczej, rola więzi w reagowaniu na trudne zachowania dzieci w pieczy, mechanizmy funkcjonowania dziecka w pieczy, radzenie sobie ze stresem rodzicielskim, budowanie więzi z dzieckiem po traumie i inne). Uczestnicy spotkania mają możliwość zasięgnięcia rady jak rozwiązać napotymane trudności, dzielą się swoimi doświadczeniami, udzielają sobie wzajemnego wsparcia.
2. Szkolenia i warsztaty dla rodziców zastępczych, mające na celu zachowanie i wzmacnianie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
3. Poradnictwo specjalistyczne – o możliwości uzyskania specjalistycznego wsparcia i pomocy rodziny zastępcze są informowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników Centrum. Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku nr 1 cz. VIII w 2018 r. rodziny zastępcze miały możliwość skorzystania z porad radcy prawnego zatrudnionego w Centrum, który dyżurował dwa razy w tygodniu. Z możliwości wsparcia skorzystało łącznie 5 osób. Obecnie Centrum zatrudnia prawnika, z którego pomocy skorzystała dotychczas 1 rodzina zastępcza. Rodziny zastępcze mogą również korzystać ze wsparcia dwóch psychologów. Jeden z psychologów zatrudniony jest wyłącznie do zapewnienia pomocy psychologicznej rodzinom zastępczym i dzieciom przebywającym w tych rodzinach. Z indywidualnego wsparcia psychologicznego skorzystało: w 2018 r. 11 osób będących rodzicami zastępczymi (odbyły się 32 spotkania) oraz 16 wychowanków (54 spotkania), natomiast w 2019 r. - 20 rodziców zastępczych (42 spotkania) oraz 15 wychowanków (78 spotkań). Prawnik oraz psycholog dokumentują podejmowane działania w kartach pracy (**zał. nr 39 i nr 40**). Ponadto w ramach obecnie realizowanego projektu „Dla Dobra Rodziny” zatrudniono dwóch terapeutów rodzinnych. Wsparcie terapeutów odbywa się

w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych. Na dzień kontroli pracę z terapeutą podjęły 2 rodziny zastępcze, w których przebywa łącznie 2 dzieci.

4. Zapewnienie rodzinom zastępczym badań psychologicznych, które przeprowadzane są przez psychologa zatrudnionego w Centrum.

Różnymi formami wsparcia objęto także dzieci przebywające w rodzinach zastępczych. W kontrolowanym okresie zrealizowano m.in.:

- warsztaty profilaktyczne prowadzone przez aktorów Teatru Kurtyna z Krakowa skierowane do dwóch grup wiekowych (w 2018 r. uczestniczyło w nich 27 osób, w 2019 r. - 31 osób),
- zajęcia z hipoterapii wspomagające rozwój psychofizyczny dzieci (w 2018 r. z zajęć skorzystało 15 dzieci, w 2019 r. do dnia kontroli 11 dzieci, w okresie jesiennym będą kontynuowane zajęcia dla pozostałych 6 chętnych dzieci),
- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dostosowane do indywidualnych potrzeb i zdiagnozowanych braków dla dzieci i młodzieży (w 2018 r. skorzystało z nich 22 wychowanków, w 2019 r. – 24 wychowanków),
- zajęcia logopedyczne (w 2018 r. z zajęć skorzystało 4 dzieci, w 2019 r. – 2 dzieci),
- zajęcia usprawniające pracę mózgu tzw. biofeedback (w 2018 r. skorzystało 2 dzieci),
- zakupiono po 40 karnetów do kina i na basen, które przekazano rodzicom zastępczym do wykorzystania dla swoich podopiecznych.

Dodatkowo PCPR w Busku - Zdroju przystąpił do programu „Zobacz lepszą przyszłość”, w ramach którego przeprowadzono badanie okulistyczne 22 podopiecznych z rodzin zastępczych. Spośród przebadanych, 10 dzieci u których stwierdzono wadę wzorku, otrzymało bezpłatnie oprawy okularowe i szkła korekcyjne.

W trakcie kontroli do wglądu przedstawiono dokumentację związaną z realizacją w/w działań m.in. pisemne zaproszenia na warsztaty, listy obecności na zajęciach, listy odbioru karnetów, recepty na okulary itp. Szczegółowy opis działań realizowanych przez Centrum w zakresie wsparcia dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu buskiego zawiera załącznik nr 1 cz. VIII.

Zadanie realizowane prawidłowo. Powiat buski zapewnia osobom sprawującym pieczę zastępczą oraz podopiecznym różnorodne formy wsparcia i pomocy, tj.: szkolenia, warsztaty, poradnictwo specjalistyczne, grupy wsparcia, badania psychologiczne, zajęcia dodatkowe dla dzieci.

Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku do kontroli nr 1 cz. IX niezbędne badania lekarskie dzieci przyjmowanych do pieczy zastępczej na terenie powiatu buskiego zapewniane są przez rodziny zastępcze we własnym zakresie. Dodatkowo w ramach projektu realizowanego przez PCPR pod nazwą „Dla Dobra Rodziny” koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej proponowali rodzinom możliwość skorzystania z pomocy lekarza pediatry i psychiatry dziecięcego. Również podczas corocznego festynu rodzinnego pod hasłem „Nie ma jak rodzina” rodziny zastępcze wraz z dziećmi mają możliwość skorzystania z podstawowych badań profilaktycznych.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Prowadzenie rejestrów danych, o których mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej PCPR w Kielcach prowadzi *Rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny domu dziecka.*, o którym mowa w art. 46 ust. 1 w/w ustawy.

Na dzień kontroli w *Rejestrze* wpisanych było: 15 rodzin niezawodowych, i 3 rodziny zastępcze zawodowe. Rejestr prowadzony jest w formie odrębnych kart dla każdej rodziny i zawiera dane, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (**zał. nr 41**).

Zgodnie z art. 46 ust. 4 w/w ustawy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie na bieżąco przekazuje *Rejestr* do sądu (**zał. nr 42**).

Zadanie realizowane prawidłowo.

Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku do kontroli nr 1 cz. XI, PCPR w Busku - Zdroju gromadzi i przekazuje rodzicom zastępczym wszelką dokumentację dotyczącą przyjmowanego dziecka. W myśl art. 38 a ustawy Centrum występuje do właściwej

gminy lub powiatu o przekazanie posiadanej dokumentacji (**zał. nr 43**). Każdorazowo rodzina zastępcza pisemnie potwierdza odbiór dokumentacji dziecka przekazywanej przez Centrum (**zał. nr 44**). W trakcie pobytu dziecka w pieczy zastępczej Centrum występuje także o udzielenie informacji dotyczących rodziców biologicznych dzieci zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy (**zał. nr 45**) lub kieruje prośbę do właściwego ośrodka pomocy społecznej o objęcie rodziny biologicznej wsparciem asystenta rodziny, ze względu na umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej (**zał. nr 46**). W dokumentacji rodzin zastępczych znajdują się pisma m.in. z ośrodków pomocy społecznej dotyczące informacji nt. rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, ich współpracy z asystentem i udzielanej pomocy (**zał. nr 47**).

Ponadto w ramach współpracy z ośrodkami pomocy społecznej z inicjatywy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Centrum co pół roku poza stałymi zespołami ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej odbywają się spotkania z asystentami rodzin, pracownikami socjalnym i kierownikami właściwych ośrodków pomocy społecznej, podczas których omawiana jest bieżąca sytuacja rodzin, aktualizowane są dane na temat dziecka i rodziny oraz plan pomocy dziecku (**zał. nr 48**). Ze spotkań sporządzane są notatki służbowe oraz dołączone listy obecności (**zał. nr 49**).

Zadanie realizowane prawidłowo.

Przekazywanie do biura informacji gospodarczej - informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Na podstawie informacji uzyskanych w trakcie kontroli oraz zawartych w zał. nr 1 cz. XII stwierdzono, że w kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy. W związku z powyższym PCPR nie przekazywał do BIG stosownych informacji.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że w okresie objętym kontrolą PCPR nie przekazywał informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszeniu opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Finansowania dodatku, o którym mowa w art. 115 ust 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 80 ust. 1a i art. 115 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18 r. ż. w rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówce opiekuńczo – wychowawczej przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W okresie objętym kontrolą dodatek wychowawczy wypłacony został rodzinom zastępczym na wszystkie dzieci, na które przysługiwał. Ponadto w roku bieżącym, w związku ze zmianą powyższej ustawy, dodatek od lipca wypłacony został również na wszystkie uprawnione do niego dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację dotyczącą dodatku wychowawczego. Wnioski zawierają: imię i nazwisko oraz adres zamieszkania i numer telefonu osoby składającej wniosek oraz dane dziecka/dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (tj. imię i nazwisko, datę urodzenia, PESEL), informacje o postanowieniu sądu na podstawie, którego dziecko zostało umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, nr rachunku bankowego oraz oświadczenia.

Decyzje przyznające świadczenia wychowawcze wydawane są w określonych ustawowo terminach.

Z informacji uzyskanej podczas kontroli wynika, że w okresie objętym kontrolą nie została wydana żadna decyzja odmowna dotycząca przyznania dodatku wychowawczego dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zarząd Powiatu w Busku - Zdroju Uchwałą nr 148/2015 z dnia 22 lipca 2015 r. zgodnie z art. 38b ustawy upoważnił kierownika jednostki organizacyjnej powiatu do sparowania kontroli nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi działającymi na terenie powiatu buskiego (zał. nr 50). Pismem z dnia 10.10.2017 r. Starosta Buski cofnął upoważnienie nr 2/2013 z dnia 9 stycznia 2013 r. Dyrektora PCPR do bieżącego nadzoru nad Placówkami Opiekuńczo-Wychowawczymi w Winiarach i Pacanowie (zał. nr 51).

Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku nr 1 cz. XV w kontrolowanym okresie przeprowadzono: 1 kontrolę w POW w Winiarach oraz łącznie 6 kontroli w rodzinach zastępczych.

W trakcie kontroli przedstawiono do wglądu protokoły z kontroli przeprowadzanych w rodzinach zastępczych przy udziale koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny telefonicznie są informowane przez koordynatorów o planowanej kontroli. Zakres przeprowadzonych kontroli dotyczył zaspakajania potrzeb bytowych dziecka w pieczy zastępczej oraz umożliwienia kontaktu dziecka z rodzicami biologicznymi. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodzin zastępczych, w związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Powiat buski w roku 2018 r. otrzymał dotację w wysokości 36 056,00 zł w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2018” na dofinansowanie wynagrodzeń dwóch koordynatorów zatrudnionych na umowę o pracę (zał. nr 52 i nr 53), w wymiarze pełnego etatu. W ramach przyznanych środków, powiat wydatkował przyznaną kwotę w całości. Rozliczenie dotacji przedstawia załącznik nr 54, nr 55 i nr 56. Osoby zatrudnione na stanowisku koordynatorów posiadają wymagane kwalifikacje i spełniają warunki określone w ustawie.

Przyznana dotacja wydatkowana została zgodnie z przeznaczeniem określonym w Programie.

W roku bieżącym, powiat również przystąpił do Programu i złożył zapotrzebowanie na kwotę w wysokości 39 781,08 zł.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Ustaień dokonano na podstawie:

- rozmowy z dyrektorem PCPR oraz pracownikami,
- analizy dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli, a także informacji pisemnych sporządzonych przez dyrektora i pracowników na potrzeby kontroli.

W wyniku kontroli wydaje się następujące zalecenia pokontrolne.

- 1. Oceny rodzin zastępczych dokonywać w terminach określonych w art. 134 ust 1-2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
- 2. W ocenach rodzin zastępczych zawrzeć pouczenie o możliwości złożenia do niej zastrzeżeń przez osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej w ciągu 14 dni od jej otrzymania zgodnie z art. 134 ust. 2 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
- 3. Rozważyć możliwość zatrudnienia kolejnego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, w celu przestrzegania limitu liczby rodzin, z którymi może współpracować jeden koordynator zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2019 poz. 1111) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 197 e i 197 f ustawy o której mowa, w przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych, mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie tej placówki.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na bezczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z czego jeden przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, a drugi włącza się do akt kontroli.

Anna Kowalczyk
Wiktoria Hreboska
Anne Knap - Pawlak
(osoby kontrolujące)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

[Signature]
..... WYDZIAŁ OPIEKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA
(zarządzający kontrolę)

